

Nekem a péntek...

Szomorú vagyok, mert rájöttem, hogy csak egy életem van, és van egy borzalmas múltam. Nagyon szomorú vagyok, és szeretném a múltamat teljesen kitörölni.

7. oldal

Klímaváltozás

„Kérdezd csak meg az állatokat, azok is tanítanak, és az égi madarakat, azok is tudósítanak. Vagy elmélkedj a földről, az is tanít, a tenger halai is beszélnek neked.” (Jób 12,7-9)

8. oldal

Pap se mondja kétszer

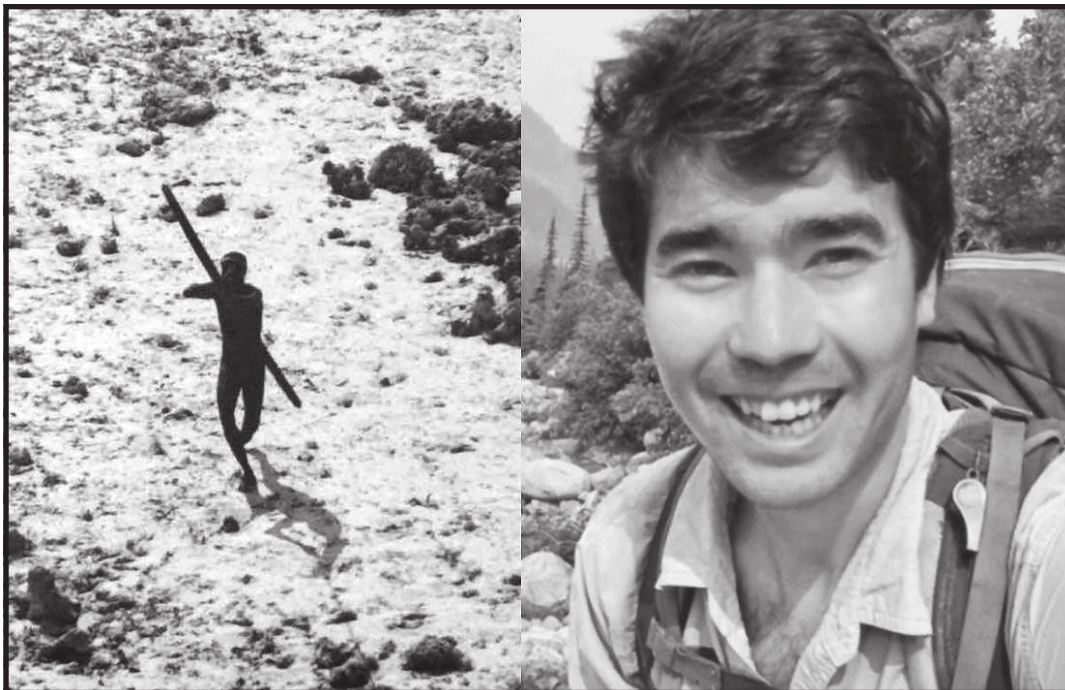
„Tiszteletes uram, én tudom, hogy az orvosoknak hajlongnak az emberek, mert úgy érzik, ki vannak szolgáltatva nekik, de én a ti munkátokat tartom többre.”

11. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2019. JANUÁR • 30. évf. 1-2. szám • Ára 3 lej

300 millió keresztyént üldöznek a világban – a Nyugat közömbös

Rendszerszerű megfélemlítés, az emberi jogok súlyos megsértése, visszaélések és erőszak. Ezeknek a jelenségeknek 300 millió keresztyén esik áldozatul világszerte. A tanulmány, amelyet hat nyelven publikáltak, egy időben jelent meg a szervezet 23 székhelyén szerte a világban.

A világban mintegy 300 millió keresztyén – hétből egy – él olyan országban, ahol üldöztetést kell elsenvednie, és továbbra is ők az emberi jogi túlkapások, visszaélések és erőszak elsősorú áldozatai. Mindeközben a Nyugat hallgat, és közömbös az iraki keresztyének segítségkérésével szemben. 4. oldal

Az élet szolgálatának felelőssége

Luther Márton mondta: „még akkor is, ha tudnám, hogy holnap a világ darabokra hullik, elültetném az almafámat.” Egyre inkább tapasztaljuk, hogy változik az éghajlatunk. A négy évszaktól már-már csak kettőt érzünk igazán. Halljuk, olvassuk, látjuk, néha még tapasztaljuk is a természeti erők egyre megfélemlítőbb tombolását a világ számos részén.

A gazdálkodó, a földművelésből élő ember egyre bizonytalanabb a várható természettel kapcsolatban. Hallunk arról, hogy ennek leginkább mi emberek és a mi telhetetlenségünk, gondatlanságunk az oka. Mások azt is hangoztatják, hogy ez a világ és emberiség már annyira romlott, hogy szükség van a teljes pusztulásra, hogy a megtisztult Föld újra felélegezhessen. 5. oldal

Egy misszionárius halála

Az életével fizetett egy amerikai misszionárius, amikor a világ egyik legelszigeteltebb törzsével, az ázsiai szentinelézekkel akarta felvenni a kapcsolatot. A misszionárius John Allen Chau, egy keresztyén főiskola végzett hallgatója találkozni akart a világ talán legelszigeteltebben élő törzsével, hogy bizonyosságot tegyen nekik hitéről. John Allen Chau nem először merészkedett a szigetek közelébe. Környékbeli halászkok segítségével négy-szer-ötször megpróbált már partra szállni. Minden kísérlete hiába volt, mert a szigetlakók nyílzáporral fogadták. Végül nemrég sikerült partra szállnia, de a helyi törzs tagjai nyilakkal és falándzsákkal megölték Johnnt. A fiatalember a legfrissebb, de valószínűleg nem a legutolsó áldozat a keresztyénség missziói küldetése során. A közel-keleten vagy Ázsia különböző részein rendszeresen fizetnek a

legnagyobb árral azok a keresztyének, akik hitükről tesznek bizonyosságot. Sehol a világon nem üldözik így a hindu, buddhista, muzulmán, jehovista, mormon vagy bármilyen más vallás térítőit. Ez a kiváltság egyedül a keresztyéneké! Mert kiváltság ez, a világosság kiváltsága a sötétséggel szemben. Az ellenállás, amivel a világ a keresztyének üzenetét fogadja a Megváltóról és a Kegyelemről, érthetetlen lenne, ám mégis érthető. Míg a vallások, felekezetek és szekták csak önmagukat ajánlják, addig egy hitvalló keresztyén az ő urát, Jézus Krisztust hirdeti. Ennek az erejét, az igaz Úr igaz útjának helyességét pedig érzi és érti a világ. Ezért minden erejével ellene áll. Mi teszi hitelessé a keresztyén igehirdetést és Jézus Krisztus kiontott vérének üzenetét minden más vallás és hit kijelentésével szemben? John Allen Chau és a többi mártír keresztyén vére.

 www.facebook.com/harangszo

Felszabadító sírás,

„Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma.” JSir 3,22

Jeremiás prófétának a Szentírásban két könyve is van. Az egyik egy hatalmas mű a neki kijelentett próféciákról. Jeremiás ebben az első könyvében tanít, ítél, vigasztal, nem egyszer dühös, van úgy, hogy örül, és van úgy, hogy el van keseredve. Máskor számon kér, megdicsér, kijelent.

Am van még egy könyve Jeremiásnak a Szentírásban. Ebben a könyvében sír, csak sír. Lehet sírni is Isten színe előtt. Ezt mindig elfelejtjük. Istent rendszerint vagy dicsőítjük, vagy kérünk tőle, vagy panaszkodunk neki, vagy vádoljuk, vagy segítségül hívjuk. Mindig úgy járunk el és állunk Isten színe elé, hogy valamit kérünk, vagy valamit felajánlunk.

Mindig valami logikai kapcsolatot akarunk keresni Istennel, mindig párbeszédben vagyunk Istennel, de nem sírunk Isten színe előtt.

KISZÁRADT KAPCSOLAT

Ez egy állandó párbeszéd-kényszer bennünk Istennel szemben, hogy beszéljünk Istenhez, mondjuk el neki azt, amit amúgy is tud. Ez oda vezet, hogy lassan-lassan kiszárad a kapcsolatunk Istennel. Eltávolodunk tőle, kihűl Isten-vonzalmunk. Ezután megjelenik a kételkedés bennünk: hol vagy Istenem, hova tűntél? Messzinek érzek, üresnek érzem az imádságaimat, kongónak a szavaimat. Egyáltalán létezel, egyáltalán hallod azt, amit mondok neked?

Miért ürül ki a kapcsolatunk Istennel? Azért mert nem sírunk Isten színe előtt, nem öntözzük meg könnyeinkkel az imádságainkat, az életünket, a hitünket, a lelkünket, a hitvallásunkat. Nem öntözzük meg könnyekkel, ezért sorvad az Istenkapcsolat. Intellektuálisá válik, a fejnek a dolgává válik az Isten. Milyen sokszor hiányzik a sírás az én lelkipásztori életemből is! Bizonyos vagyok benne, hogy Isten gyermekeinek e világon vándorló közösségében is igen hiányzik a sírás.

Jeremiás sír Isten színe előtt. Nagyon zaklatott ez a könyve a prófétának. Nagyon sok minden van Jeremiás sírásában. Miután elpusztul Jeruzsálem, lerombolják a templomot, lerombolják a falakat, diaszpórába szóródik Istennek népe. Sok szörnyűség történik, és Jeremiás odaáll Isten színe elé, és nem kérdi meg hogy miért. Tudja azt az ember szíve, hogy miért. Egyszerűen csak sír.

Nagyon sok minden van ebben a sírásában. Ott van a borzadás Jeremiásban

Jeruzsálem pusztulása miatt. Ott van a bűnbánat, ott van az önvád, ott van a szégyen. De van még valami: a felszabadulás.

FELFAKADÓ KÖNNYEK

A sírás mindig felszabadulást hoz az ember lelkének. Ezért sírnak a gyermekek, és ezért szabadok a gyermekek, mert még tudnak sírni. Ezért jaj annak, aki nem gyermek és nem tud sírni, mert be nem megy az Isten országába! Jaj annak, aki nem tud sírni gyermekként, mert nem tud felszabadulni. A sírás felszabadítja a rettegő, borzadó lelket.

Jó pár évvel ezelőtt egy faluban, egy fiatal édesanya a kislányát hozta haza az iskolából. Hét-nyolc éves kislánya volt, a járdán mentek. Egy koci nagy sebességgel kisodródott a főútról, és az édesanyát elütötte a kislány mellől. Az édesanya ott halt meg, vérbe fagyva a járdán, a kislány előtt. A temetés napján idős, nyugdíjba készülő lelkipásztor temette a fiatal asszonyt, és mielőtt a koporsót leengedték volna a gödörbe, a lelkipásztornak a felesége – jaj milyen fontos szolgálata van a lelkipásztor feleségeknél – ránéz a kislányra, és látja, hogy a kislány száraz szemmel, megkövült arccal, mint egy kőszobor nézi a koporsót. És odalép ez az idős asszony a kislányhoz, és teljes erejéből pofon vágja a kislányt. Megüti teljes erejéből. A kislány ajka kihasad, felfakad a vér, de ami a fontosabb, elkezd sírni. Ha a lelkére fagyott borzalom, félelem és rettegés rajta marad a lelkén – és ez az idős tiszteletes asszony tudta ezt –, ha ennek a kislánynak rászárad a lelkére a fájdalom, abból ember nem lesz az életbe. A lelke megtörik, egy roncs lesz, belepusztul. Ha nem tud sírni az a kislány az anyja után hal. De így felszabadult a sírásban.

Ez történik Jeremiással is. Isten irgalmatlanul pofon vágja az ő népét, mert megérdemelte az ő népe azt a pofont. Általában a népek, ha pofont kapnak, meg szokták érdemelni. Isten pofon vágja az ő népét,

Jeruzsálem elpusztul, a templomot idegenek rombolják le, de vannak gyermekei Istennek, akikben felszakad a sírás.

Jeremiásnak is ilyen felszakadó sírása van, és ez már az új életet, ez már a továbblépést jelenti. Mert addig nincs továbblépés, amíg nincs sírás, amíg fel nem szakad a lélekre fagyott önvád, bűn, önmarcangolás, félelem, aggodalom, rettegés, borzadály.

ÁRULÁS ÉS MEGBÁNÁS

Júdás elárulja Jézus Krisztust, és meghal. Péter is elárulja Jézus Krisztust, de nem hal meg. Miért? Mi a különbség a két árulás között? Sok különbség van! A Júdás árulása elegáns volt, ésszerű, logikus, kiszámított, pontos. Ennyit megér, ennyit kapok, elárulom az Urat, külön úton indulok tovább. A Júdás árulása egy nagyon tiszta, kiszámított árulás volt, egy nagyon érthető árulás.

A Péter árulása gyávaságból fakadt. Háromszor sunnyogja el, hogy nem ismeri az Urat. És mégis Péter megmarad. Miért? Mert sír! Júdás nem a bűnéért, és nem az árulásáért pusztul el, no hiszen akkor már rég nem lenne ember a világon! Már rég senki nem lenne ezen a világon, hogyha az árulásért halál járna. Nem. Júdás azért pusztul el, mert nem tud sírni. Péter pedig azért él, mert tudott sírni az árulás után.

Azt mondja Jézus Krisztus erre a Péterre, hogy te Péter, rád építem az anyaszentegyházat, a kulcsokat odaadom neked. Miért? Azért talán, mert olyan hős vagy, olyan ügyes vagy, olyan jó teológus vagy, olyan jó stratégia vagy, olyan jól keresel, olyan jó az állásod? Azért bízom rád az egyházat? Nem Péter, nem. Azért bízom rád az egyházat, mert tudsz sírni. A tizenkét tanítványból egyedül Péterről van megírva, hogy sírt. Mert csak az méltó a gyülekezet pásztorolására, az méltó az Isten népe közé vétetni, aki tud sírni.

A megszületett kisbabát, ha netán nem sír, megpaskolják ám, hogy sírjon! Azért, mert évezredek óta a bábaasszonyok tudják azt, amit sokszor mi teológusok, intellektuel emberek, modern keresztyének már nem tudunk, és a szószékekről már nem hirdetünk: a sírás egyenlő az élettel!

MEGTISZTULT SZEMEK

Jeremiás sír, és az ő sírásában kitisztul a szeme. A síró ember jól lát, tiszta lesz nemcsak a lelke, de a látása is. Mit mond ez a síró Jeremiás? Azt, hogy nincs végünk, nincs végünk!

Mikor van egy embernek vége? Mondhatod azt, hogy amikor meghal, és a sírba

felismert kegyelem

Jeremiás felszabadulása. Már nem csak a pusztulást látja, nem csak a bűnt, a nyomorúságot és a bűn következményeit látja, hanem meglátja Istennek a kezét, amely megállítja a következményeket.

Nekünk nem a bűnökkel van a bajunk, a bűn az jó, azt mindenki szereti. Azért van olyan sok bűn a világon. Nekünk a bűn következményével van a nagy bajunk, a bűn gyümölcseivel. Jeremiás azt mondja, hogy nincs végünk, mert Isten nem engedi, hogy a következmény, a megérdemelt következmény ránk essen. Íme, egy síró embernek az öröme!

De ezt mondja Jézus Krisztus is a keresztfán. Az őt megfeszítőkre mit mond a mi Urunk? Azt mondja, Atyám bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekesznek. „Loh támenu” ezt mondja Jézus Krisztus, ne bántsd őket, ne legyen végük. Ez a kegyelemnek a kiáradása!

KÖNNYEK EGYMÁSRA TALÁLÁSA

Jeremiás sír Jeruzsálem pusztulása után, és Jeremiás után hatszáz évvel, ami nagyon sok idő, egy másik mély, nagy, fájdalmas sírás van feljegyezve a Szentírásban. Ez pedig Jézus Krisztusnak a sírása. Jézus virágvasárnap, amikor Jeruzsálemet szemléli, sír. A Jeremiás idejében bekövetkezett pusztítás után újra felépített Jeruzsálemet siratja. Azért sír Jézus Krisztus, mert tudja, hogy újra le lesz rombolva. Hiába építed fel, lerombolhatik – mint ha mondaná. Ami nem az Istenre épül, ami nem kegyelem által építetik, az nem marad meg. Jézus sír, de ebben a sírásban benne van már az ő kegyelme, az ő meginduló lelke.

Jézus sír és Péter is sír, és amikor ez a két sírás összetalálkozik, akkor írja a mi drága Szentírásunk, hogy a vőlegény és a menyasszony örvendezve mennek be az esküvői házba. A vőlegény is sír, mert vágyik az ő menyasszonya után, a menyasszony is sír, mert vágyik az ő vőlegénye után. Jézus sír, mert látja, hogy szenved az ő népe ezen a világon, szenved és küszködik az Istenarcú ember, de azt is látja a mi Urunk, hogy a világra és minden dicsőségére pusztulás vár. Ezért sír Jézus. Vajon van-e még gyermeke Istennek, aki tud sírni a huszonegyedik században? Vajon találkozik-e Jézus sírása a te könnyeiddel?

Boldogok, akik sírnak, mert megvigasztaltatnak. Engedjétek időről-időre, hogy a lelketek fakadjon fel Isten színe előtt. Lássatok tisztán a lélek könnyein keresztül. Értsétek, hogy a kegyelem csak a sírónak adatik, és készüljétek a menyegzőre a mi Urunkkal, Jézus Krisztussal, aki sírva váltotta meg az ő síró népét ebből a gonosz világból.

teszik. Pedig nem, akkor a testének van vége. De mikor van vége az embernek? Akkor, amikor nem tud, vagy nem akar már sírni. Amikor elfordul Istentől és azt mondja: a saját utamat járom, nem sírok, hanem megmutatom én... Ott van vége az embernek!

Azt mondja Isten az első emberpárnak az Éden kertben, hogy amely napon eszel arról a fáról, meghalsz. De nem haltak meg, legalábbis nem testileg. Ám mégis csak meghalt bennük valami: a sírásra való képesség, és az a halál. Meg van írva az egyiptomi fáraóról, hogy Isten megkeményítette a szívét, a kemény szív pedig nem sír, és ezért pusztult el Egyiptom, halt meg a fáraó családja. Azt akarod, hogy a családod megmaradjon, hogy gyermekeid, unokád boldoguljon? Akkor sírjál néha Isten színe előtt. Hagyd a lelkedet, hogy sírjon.

Boldogok, akik sírnak, mondja az Úr Jézus Krisztus, azért mert a sírás után következik a megvigasztaltatás. Aki nem sír, ott következik a kiszáradás, a megkeményedés, a harag, a düh, a tagadás. Ahol viszont sírás van, ott következik az ölelés, a megvigasztalás, a kitisztult lélek, a kitisztult szem. Ezért mondja Jeremiás, hogy nincs végünk.

HA NEM TUDSZ SÍRNI

Héberül egy nagyon mély, nagyon ritka, és nagyon kegyetlen kifejezés van itt: „loh támenu”. Így van megírva „loh támenu”, ami azt jelenti, hogy nem fogytunk el, azt jelenti szó szerint, hogy nem omlottunk szét, nem porladtunk el. Ezt mondja Jeremiás. Ritkán fordul elő ez a kifejezés a Szentírásban. Mózes negyedik könyvében olvashatunk erről a kifejezésről, amikor Isten szól az ő engedetlen

népéhez, aki nem akar bevonulni az ígért földjére, hanem azt mondja, hogy inkább visszamennének Egyiptomba. Azt mondja Isten az ő népének: akkor addig fogsz bolyongani a pusztában negyven éven át, amíg „támenu”, amíg elporladsz, amíg véged lesz, amíg kikopsz, amíg eltűnsz.

Ezt mondja Isten, ez volt az ítélete az ő engedetlen népe fölött. Nem kell az ígért földje, nem kell az új élet, nem kell a megújulás? Vissza akarsz menni Egyiptomba, a keményszívű fáraóhoz, ahol nem volt sírás, csak ordítás és fogcsikorgatás? Vissza akarsz menni oda? Jó. Nem fogsz visszamenni oda, hanem itt a pusztában „támenu”, véged lesz, elfogysz, elporladsz.

Azt mondja Jeremiás, hogy nincs „támenu”, nincs porladás, nincs végünk. Miért? Mert az Isten kegyelmes. Az Úr kegyelme hogy nincsen végünk!

KEGYELEM

Mit jelent az a szó hogy kegyelem? Használják ezt olyan sok féle formában. Teológiában, pietizmusban, kis közösségben, nagy egyházban, újra és újra előjön ez a szó, hogy kegyelem. Sokszor valami nagyon elvont dolgot értünk kegyelem alatt. Valahogy összekötjük a megtéréssel, azzal, hogy azt gondoljuk, jobb emberek vagyunk mióta megtértünk. Pedig nem ezt jelenti.

A kegyelem az, amikor Isten nem engedi, hogy rád essen, amit megérdemelsz. Amikor megállítja Isten a véget, a szétporladást, az elmúlást. És ezt mondja Jeremiás is: sírok, és látom, hogy az Isten megállítja a véget, hogy „loh támenu”, ne legyen végünk, ne porladjunk el, ne tűnjünk el. És innen fakad

300 millió keresztyént üldöznek a világban – a Nyugat közömbös

A Szükséget Szenvedő Egyház segélyszervezet nyilvánosságra hozott jelentése szerint közel 300 millióan vannak világszerte az ultranacionalizmus és a fundamentalizmus áldozatai. A Nyugat közömbös.

Rendszerszintű megfélemlítés, az emberi jogok súlyos megsértése, visszaélések és erőszak. Ezeknek a jelenségeknek 300 millió keresztyén esik áldozatul világszerte. A tanulmány, amelyet hat nyelven publikáltak, egy időben jelent meg a szervezet 23 székhelyén szerte a világban.

A világban mintegy 300 millió keresztyén – hétből egy – él olyan országban, ahol üldöztetést kell elszenvednie, és továbbra is ők az emberi jogi túlkapások, visszaélések és erőszak elsősorú áldozatai. Mindeközben a Nyugat hallgat, és közömbös az iraki keresztyének segítségkérésével szemben.

A tanulmány tárgyát képező időszakban – 2016 júniusától 2018 júniusáig – több országban is a vallásszabadság megsértésének erősödése figyelhető meg: 38 ország volt színhelye „súlyos vagy szélsőséges visszaéléseknek”. Közük 21 országban üldözésről beszélhetünk: Afganisztán, Szaúd-Arábia, Banglades, Burma, Kína, Észak-Korea, Eritrea, India, Indonézia, Irak, Líbia, Niger, Nigéria, Pakisztán, Palesztina, Szíria, Szomália, Szudán, Türkmenisztán, Üzbegisztán és Jemen. A többi 17 országban diszkrimináció érvényesül: Algéria, Azerbajdzsán, Bhután, Brunei, Egyiptom, Orosz Föderáció, Irán, Kazahsztán, Kirgizisztán, Laosz, Maldív, Mauritánia, Katar, Tádzsikisztán, Törökország, Ukrajna és Vietnám. A 38 országból 17-ben a helyzet romlott. Változatlan maradt – mivel már amúgy is nagyon súlyos – Észak-Korea, Szaúd-Arábia, Nigéria, Afganisztán és Eritrea, ahol az üldöztetés „kegyetlen arcát mutatja” – olvashatjuk a Szükséget Szenvedő Egyház jelentésének bevezetőjében.

ULTRANACIONALIZMUS

A jelentésben megörökített, leginkább aggodalmat keltő tendenciák közül kiemelkedik az ultranacionalizmus, amely a vallási kisebbségeket fenyegetésnek tartja az állammal szemben, és amely a vallási csoportokkal szemben ellenségesen fellépő nacionalizmus végső elkeseredésének gyümölcse. Ezt a jelenséget elsősorban Indiában, Kínában, Észak-Koreában, Pakisztánban és Mianmarban figyelhetjük meg.

Indiában a tanulmány szerint 2016 és 2017 között a keresztyének ellen irányuló,

többségükben szélsőséges hindu csoportok által elkövetett támadások csaknem megkétszereződtek, számuk elérte a 736-ot. A kisebbségek „fenyegetést jelentenek az ország számára”, jelentette ki nemrég a nemzeti parlament egyik tagja. Kínában az ultranacionalizmus, mint „az állam részéről minden vallás felé kifejeződő ellenségesség” nyilvánul meg. Ebből aztán további, a Hszi Csin-ping vezette jelenlegi kormányzás által bevezetett korlátozások fakadnak, mint például a Biblia online árusításának megtiltása. 2014 és 2016 között 1500-1700 templomot romboltak le, illetve károsítottak meg Kínában.

Súlyos fenyegetést jelentenek a kormány és a Kim dinasztia „személyi kultúza” számára is: így tekintenek a vallásos csoportokra Észak-Koreában, ahol a vallásszabadság sem létezik, és becslések szerint keresztyének ezreit deportálták és zárták koncentrációs táborokba. Pakisztánban a szélsőséges iszlamisták kitartóan ellenzik az istenkáromlást ratifikáló törvény módosítását. Kritikus a vallási kisebbségek helyzete Eritreában, Iránban, Tádzsikisztánban és Türkmenisztánban is. Mianmarból 2017 szeptembere óta mintegy 700 000 muszlim rohingja menekült át Bangladesbe; ezt a válsághelyzetet az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága „az etnikai tisztogatás tankönyvi esetének” minősítette. Törökországban Erdogan elnök nacionalista propagandája igyekszik az iszlám szunnita ágát helyzetbe hozni.

SZÉLSŐSÉGESSÉG

Mindeközben néhány országban „csökkent a vallásszabadság megsértésének mértéke iszlamista csoportosulások részéről, más helyeken azonban súlyosbodott”, jegyzi meg a jelentés. Az ISIS katonai szétmorzsolódása Irakban és Szíria nagy részén „nagy előrelépés”, de nem szabad abba a hibába esnünk, hogy alábecsüljük a fenyegetést, amely mind a mai napig jelen van. Az olasz segélyszervezet két vezetője szerint az ISIS katonai legyőzése még nem jelenti szükségszerűen a dzsihádisták mozgalom teljes eltűnését.

Időközben újabb militáns iszlamista mozgalmak bukkantak fel Afrikában, a Közép-Keleten és Ázsiában. Nigériában, úgy tűnik a Boko Haram teret veszít, jóllehet az iszlamista fulbék pásztorok egyre több támadást követnek el keresztyénekkal szemben; Nigert különféle iszlamista csoportok veszik körül: pontosan ezen a környéken történt nemrég Pierluigi Maccalli misszionárius atya elrablása. Az iszlamista fundamentalizmus Indonéziában

is aktív, 2018. május 13-án három templomot támadtak meg, mely támadásnak 13 halálos áldozata volt, de a buddhisták és sííták is üldöztetést szenvednek. Bangladesben egy merényletben 22-en haltak meg. Palesztinában, folytatódik a jelentés, a keresztyén közösség helyzete egyenesen drámai.

Az utóbbi hat év során a keresztyének száma a Gázai övezetben 75 százalékkal csökkent: kb. 4500-ról 1000-re. 2016 és 2018 között Egyiptomban öt súlyos merényletet regisztráltak; a legutóbbit tavaly november 2-án, Minyában, egy zárandokbusz ellen követték el. Egy további nehézség az egyiptomi keresztyén közösség számára a kamaszok, lányok és asszonyok elrablása és kényszerített áttérítése az iszlámra. Legkevesebb hét lányt raboltak el 2018 áprilisában. Hasonló sors vár évente mintegy 1000 keresztyén és hindu lányra Pakisztánban.

KÖZÖMBÖSSÉG

Európában növekszik azoknak a terrortámadásoknak a száma, amelyet szintén vallási gyűlölködés motivált, amelyek 2016 és 2018 vonultak végig Nyugaton, de különösen kontinensünkön, bizonyítva, hogy „a szélsőségek jelentette fenyegetés immár egyetemes, tagadhatatlan és mindenhol megfigyelhető jelenség”.

A jelentés végül a „közömbösség kerítését” említi meg, amely mögött „a sebezhető hitközösségek tovább szenvednek”, és „a szekularizált Nyugat” tudomást sem vesz róluk. A nyugati kormányok többsége nem adja meg a szükséges segítséget a főleg Közel-Keletről érkező keresztyén menekültek közösségeinek, hogy visszatérhessenek hazáikba, ahonnan menekülni kényszerültek, viszont nem új hazát kereső vándorok. Míg bejutni viszonylag könnyű Európába, addig elhagyni Európát nem is olyan egyszerű...

Tavaly júniusban 25 650 keresztyén tért vissza Irakba a Ninivei síkságra, Karakosba, amely a 2014-es lakosságnak szinte fele. A jelentés továbbá említi, hogy az újjáépítés munkálatai elsősorban egyházi és segélyszervezetek segítségével valósultak meg, e nélkül „a régió keresztyén közösségének az eltűnés veszélyével kellett volna szembenéznie”.

A jelentés konklúziója meglehetősen kemény: „A nyugati kormányok, amelyekhez folyamodványokkal és sürgető segítségkérésekkel fordultak, csalódást okoztak a keresztyén és jazidi közösségeknek, akik a népi irtások valódi áldozatai.” (Az Agensir és a Magyar Kurír nyomán.)

Az élet szolgálatának felelőssége

Luther Márton mondta: „még akkor is, ha tudnám, hogy holnap a világ darabokra hullik, elültetném az almafámat.”

Egyre inkább tapasztaljuk, hogy változik az éghajlatunk. A négy évszaktól már-már csak kettőt észlelünk igazán. Halljuk, olvassuk, látjuk, néha még tapasztaljuk is a természeti erők egyre megfélemletőbb tombolását a világ számos részén. A gazdálkodó, a földművelésből élő ember egyre bizonytalanabb a várható természettel kapcsolatban. Hallunk arról, hogy ennek leginkább mi emberek és a mi telhetetlenségünk, gondatlanságunk az oka.

Vannak olyan vélemények is, melyek arról beszélnek, hogy mindez egy teljesen természetes folyamat, mely a földtörténet valamikori, ősi szakaszának megismétlődése csupán. Ugyanakkor azt is egyre inkább hangsúlyozzák a figyelmeztetések, hogy a folyamat visszafordíthatatlan, megálíthatatlan és mindent elpusztító. Mások azt is hangoztatják, hogy ez a világ és emberiség már annyira romlott, hogy szükség van a teljes pusztulásra, hogy a megtisztult Föld újra fellélegezhessen.

Mit jelent a globális felmelegedés, fontos-e nekünk erről tudnunk, tehetünk-e, egyáltalán kell-e tennünk valamit ennek lelassításáért? A keresztyén ember, mint Isten akaratának teljesítője igenis gondot kell viseljen a teremtett világra! Nem mindegy azonban, hogy hogyan teszi mindezt. A globális felmelegedés a Föld átlaghőmérsékletének emelkedése. E folyamat következménye az óceánok és a felszín közeli levegő hőmérsékletének emelkedése is.

A huszadik, illetve a huszonegyedik században sokkal gyorsabb ez az emelkedés, mint az azt megelőző évszázadokban. Ha a Föld eddigi történetét figyelembe vesszük, ez a hőmérsékletváltozás bizonyos szinten és bizonyos mértékben természetes folyamat. Természetes módon is még jócskán a felmelegedési korszakban vagyunk. A kérdés csak az, hogy az emberi tevékenység mennyire gyorsítja ezt a folyamatot, és a gyors tempó mennyire akadályozza a melegedéshez való helyes alkalmazkodást?

Ezzel a témával foglalkozó kutatók több mint kilencven százaléka úgy véli, hogy a felmelegedési folyamat gyorsulását az emberi tevékenység okozza, illetve nagymértékben fokozza. Pontosabban a 19. század közepe óta légkörbe juttatott üvegházhatást okozó gázok növelik a földi légkör legalsó rétegének hőmérsékletét. Továbbá abban is egyet értenek, hogy ezen változtatni kell. A káros klímaváltozáshoz hozzájáruló ipari tevékenységeket mérsékelni kellene.

A globális hőmérséklet-növekedés környezeti változásokhoz, a tengerszint növeke-

ÉHEN PUSZTULT JEGESMEDVE A SARKKÖRÖN TÚL

déshez, a csapadék mennyiségi és térbeli eloszlásának megváltozásához, szélsőséges időjárási viszonyok kialakulásához vezet. Ezek a változások nagyban befolyásolják a mezőgazdasági termelőképességet, mely nagymértékben kihathat országok nemzeti össztermékének növekedésére, vagy csökkenésére.

Egyes természeti vizek kiszáradnak, másol áradások tapasztalhatók. Egyes veszélyeztetett állatfajok gyorsabban haladnak a kihalás felé, másol eddig be nem népesített vidékek válnak sűrűn lakottá. Bizonyos invazív fajok szaporodása még inkább felgyorsulhat. Sok élőhely ökológiai egyensúlya felborulhat. Gyakoribbak lesznek az árvizek, a tájfunok és a hurrikánok. Már legyőzöttnek gondolt vírusok mutáns és erősebb változatai ütik fel a fejüket és újfent, sokkal kegyetlenebb formában kezdik szedni áldozataikat. És még hosszan lehetne sorolni az enyhén szólva kellemetlen mellékhatásokat.

Ennek az egész folyamatnak a lelassítása érdekében hatékony megoldás lenne az üvegházgáz-kibocsátás radikális csökkentése. Ez pedig leginkább a szén, kőolaj és földgáz égetésének csökkentését jelenti. Ezt egészíti ki a megújuló energiaforrások egyre szélesebb körben történő alkalmazása.

Ez nem feltétlenül csak pénztől függ. Nagymértékben „szelídség függő”. Igen, hiszen „a szelídek örökségül bírják a földet”. Örökségül kapják és örökségül adhatják tovább. Nem szükséges feltétlenül hibrid autót vásárolnunk, sokba kerül egy olyan masina! Elég, ha jobban meggondoljuk, hova és hány-szor indulunk el autóval. És ami talán még nehezebb: jó lenne, ha megpróbálnánk al-

kalmazkodni egymáshoz és megosztani egymással autónkat. Arra gondolok, hogy több autótulajdonos nem külön-külön, hanem programjukat egyeztetve egy autóval indul és érkezik, mondjuk munkába és haza. Vagy saját háztartásunkat is irányíthatjuk takarékos-ságra, ezzel is a szelídségre törekedve. Jobban figyelünk a vízcsapok és villanykapcsolók használatára. Mértékletességgel csökkenthetjük hulladéktermelésünket is.

Sokan azt hangoztatják, hogy ez már nem rajtuk áll. Sőt azt is megfigyelhetjük, hogy egyes nagyhatalmak vezetői tagadják a klímaváltozást, illetve, hogy erre a folyamatra az embernek bármilyen hatása is lehetne. Megtehetjük, hogy nem veszünk tudomást bizonyos dolgokról. Megtehetjük, hogy csak a saját kényelmünket vesszük figyelembe, amikor autózásról, hulladékról, szemetelésről, fűtésről van szó. Csak az a helyzet, hogy ma már nem mondhatjuk, hogy minket nem érint a klímaváltozás, foglalkozzanak vele majd az utódaink. Hiszen mi is alig látunk havat, a mi háztetőnket, sőt házunkat is el-söpörheti a nyaranta érkező viharok ereje...

Rajtuk is áll, hogy milyen levegőt szí-vunk be gyerekekkel, unokákkal az óvodába menet. A Teremtő minket is számon kér majd, hogy gondoztuk-e tőlünk telhető-en a reánk bízott, általa teremtett területet. Voltunk-e kellőképpen szelídek? És voltunk-e kellőképpen erősek, amikor a teremtés védel-méről volt szó életünk során? Ez munka. Az ültetés, a gondozás munka. De az élet is munka az életért, s mi élni akarunk!

Versenyben a múltó idővel

A másoknak ajándékozott öröm sokszorosán sugárzik vissza rám, mondja Horváth Piroska nyugalmazott pedagógus, festő, aki fontosnak tartja az aktív, alkotó öregkort.

– Hermán M. János generációja pedagógusként ismert téged, de mostanság festőként, blog-íróként tartanak számon sokan. Mióta festesz és írsz?

– Igen, előző életemben tanárnő voltam Besztercén, biológiát, kémiát és pszichológiát tanítottam. János is régi kedves tanítványom volt, azóta szoros kapcsolatban állok vele és családjával. Az íráskényszer talán mindig benne bizsergett ujjaimban. Régen, tanári tevékenységem alatt a sajtót „boldogítottam” pedagógiai, meg kulturális tevékenységünkről szóló beszámolókkal, utána meg úti élményeimről jegyzeteket küldtem innen, Ausztriából éveken át a kolozsvári Szabadságnak, meg hangosbeszámolókat a kolozsvári rádiónak. A nyáron éppen emlegette valaki odahaza Erdélyben, hogy rendszeresen olvasta anyagaimat, és milyen kár, hogy abbahagytam. Mondhatom, jól esett, hogy annyi év után még emlékszik rá.

Két évtizeddel ezelőtt, amint belemerültem az internet világába, a hangoskönyvekre tértem át, de napvilágot látott néhány nyomtatott kötet is. Pillanatnyilag egy önéletrajzi munkán dolgozom, de azt már nem tudom, hogy befejezem-e, hiszen nagyon ég a gyertyám. Örülnék, ha nyomtatott könyvként is kézbe vehetném. Lássuk, mennyi időt kapok még a Fennvalótól.

A festés jóformán új dolog, régen nem gondoltam rá, soha nem fordult meg a fejemben, hogy ecsethez nyúljak. Egyszer aztán mégis megtörtént, 13 évvel ezelőtt, és azóta nem esik ki a kezemből. Illetve attól függ, hogy éppen hol vagyok, tudok-e ott „maszatozni”, vagy szó sem lehet róla. Mert a festés, bevallom, nem „szobatiszta” tevékenység. Veszélybe kerül a környezet, ahol hozzáfogok alkotni.

– Számos kiállításod, bemutatkozásod volt, többek között egyházi szinten is. Emlékeztetek ezek az alkalmak, hatalmas lelkeddel öleled magadhoz hallgatóságodat. Mit nyújtanak neked ezek a visszajelzések, találkozások?

– Veled is éppen egy ilyen alkalommal ismerkedtünk meg Hadadon, egy Hermán M. János által szervezett nemzetközi konferencia műsorába iktatott kiállításon. Az volt a legelső bemutatkozásom. Ezelőtt 11 évvel, 2007-ben volt. Jelenleg 200 kiállítás körül tartok, és a szám egyre nő. Ebből 31 volt egyéni tárlat. A személyes kapcsolatok a nézőkkel felejthetetlenek. Mondom ezt azért, mert a tárlataim közül nem volt két egyforma. Mindenik sajátos varázssal rendelkezett. A többi kiállítást a posta és az internet segít-

ségével bonyolítottam le. Azaz vagy postán, borítékokban, vagy e-mailben küldöm az anyagot nemzetközi kiállításokra, mondhatni a világ minden részébe.

Európán kívül Amerika több államába, meg Brazíliába, Argentínába, Puerto Ricóba, Kanadába, Oroszországba, Indonéziába, Tajvanba küldtem képeket. A legtöbb „mail art” kiállítást viszont Európa mondhatja magáénak. Ezt a modern képzőművészeti mozgalmat Mail Art-nak, postaművészetnek nevezik. Most főleg ennek „hódolok”. Nem kerül sokba, nem kell a képeket bekeretezni, nem kell elszállítani és nem kell személyesen a helyszínre utaznom.

– Több éve internetes naplót, blogot vezet az egyik ismert erdélyi portálon. Egy állandó olvasói tábor csatlakozott hozzád az évek során. Mi a célja egy ilyen virtuális közösségépítésnek?

– Nagyon színes és tehetséges nemzetközi gárda alakult ki körülöttem az Erdélyi ma oldalon. A közös munka mindnyájunk számára örömet jelentett. Olyanok voltunk, mint egy örök mozgásban, alkotásban működő hatalmas család. Mostanra azonban már lehanyaglott a csillaga, elmaradoztak az embereim, belefáradtunk, vagy inkább másra terelődött a figyelmünk.

– Kétlaki életet élsz, Ausztria és a Beszterce megyei Décsé között. Hol vagy otthon?

– Háromlaki életet élek, mert sokat vagyok a lányoméknál, Németországban is. Mindenütt más-más tevékenységet végzek, más-más élményekben van részem. A jó az, hogy változik a helyszín, sehol nem unom meg a tartózkodást. Décsében, a nyár folyamán a kertben festettem, a friss levegőn, élvezve a szülői ház hangulatát, hallgatva a madarak dalát. Otthon mindig feltöltődök energiával, szeretettel. A hűgömmel sokat nosztalgizunk.

Ausztriai otthonomat is nagyon szeretem, ez az én egyszemélyes alkotótáborom,

ahol csend van, nyugalom, kitűnő alkalom a festéshez, íráshoz, pihenéshez. Egy tömbház negyedik szintjén van a lakásom, lift nincs, de ezt szerencsés helyzetnek tekintem, a lépcsőházat fitness teremnek könyvelem el.

– Eszedbe jutnak időnként a rendszerváltás előtti nehéz idők, amikor magyartanár férjeddal féltő gonddal Beszterce magyar életét ápoljátok?

– De még mennyire! Számomra ez nem egy lezárt életszakasz, inkább úgy érzem, mintha tegnap történt volna minden. Gyönyörű, felejthetetlen emlékek keverednek a lelkemben szomorúakkal, félelmetesekkel. Változatos, tartalmas, értékes, fájdalmas életem volt. De ez a kérdés megint olyan hosszú választ igényelne, hogy bele se fogok, majd benne lesz a könyvemben, ha egyáltalán erőm lesz mindent boncolgatni.

Sokszor hozzáfogtam már, aztán leálltam, mert éreztem, hogy túlságosan megvisel. Őriznem kell lelki egyensúlyomat, egészségemet, egyedül élek, nem számíthatok állandó segítségre. Az önvédekezés énem fontos és tudatos fegyvere. Például olyan emberekkel sem szívesen érintkezem, akik lehangolnak, vagyis akikről érzem, hogy elvonják energiámat. Ezért inkább olyan barátságokat részesítek előnyben, melyek feltöltenek életerővel.

– A sokadik ikszen túl, mi az, ami inspirál, ami elérendő célt jelent a mindennapokban?

– Mindenképpen a festés és a mail art. Pillanatnyilag az. Érzem, hogy nagyon sok minden van még bennem, ami szeretne felszínre törni. Ehhez csendre, nyugalomra van szükségem. Nincs is ezzel semmi problémám, csak lelassult az életem ritmusa. Napközben is szívesen lepihenek, de megvallom, hogy büntudattal teszem, mert tudom, érzem, hogy nincs elegendő időm mindent elvégezni, amit szeretnék.

– Mi az, amiért hálás vagy most az életedben?

– Hogy egészséges vagyok, nem gyötörnek fájdalmak, a néha fellépő kisebb szédüléseket korral járó jelenségeknek tekintem. Nem szorulok gondozásra, önellátó vagyok. Gyermekeim családjukkal együtt jól vannak, sok odafigyelést, szeretetet, segítséget kapok tőlük, mikor szükségem van rá. Nem unatkozom. Soha. Nincs rá időm. Nem passzív, befogadó, tévéző életet élek, hanem aktív tevékenységet végzek, ami szellemileg frissen tart.

Alkotóképes vagyok, örömet tudok szerezni munkámmal nemcsak magamnak, de másoknak is. Ez az öröm hatványozottan sugárzik vissza rám. És boldoggá tesz. Csupán egyetlen dologra panaszkodhatom: túlságosan rohan az idő...

Nekem a péntek szomorúság és boldogság

Szomorú vagyok azért, mert rájöttem komolyan arra az igazán fontos dologra, hogy egy életem van, és hogy van egy borzalmas múltam. Nagyon szomorú vagyok a múltam miatt, mert szeretném azt teljesen kitörölni a fejemből és legfőképpen a szívemből. Rájöttem, hogy eddig olyan üresség volt bennem, annak ellenére, hogy édesanyám hitben nevelt, erős hitben, és már két éve templomba is járok.

Ma reggel feltettem magamban a kérdést, hogy vajon elég-e, ha az embernek csak hite van? Elgondolkoztam és rájöttem, hogy ez egyáltalán nem elég! Sok ember hívőnek tartja magát, és szívében mégis van valami szörnyű üresség. Hát én is ezek közé tartoztam, és ezt sajnálom.

Hadd mondjak csak annyit magamról, hogy egy 18 éves lány vagyok és Nagyszalontán élek, mától fogva nagyon boldogan. Boldog vagyok, mert ma reggel miután felkeltem (1996. október 4.), elkezdtem gondolkodni azon, hogy mi is igazán az élet értelme? Egy könyvet olvasok – Wilhelm Busch: Jézus a mi sorsunk –, és rádöbbsentem, hogy nem vagyok még igazán Isten gyermeke. Az író döbbsentett rá.

Köszönöm az én Megváltó Uramnak, hogy e napnak reggelén meghallgatta azt a sok-sok imát, amiben hozzá fohászkodtam, hogy adjon nekem igazi, tiszta hitet és el nem múló, hatalmas szeretetet Isten és emberek iránt. [...]

Ezért nekem a péntek, Jézus halálának és váltságáldozatának napja mostantól fogva egy szomorú és boldog nap lesz. Most már mindig meg fogom köszönni az Úrnak ezt a csodálatos napot.

Kedves „Harangszó”, mindezt azért írtam le, mert szeretném, ha más is elolvashatná és hitet, igazi hitet nyerne, mert én is „meghaltam” és „feltámadtam”. Meghalt bennem az ó-ember és született ma bennem egy csodálatosan új-ember, amit Jézusnak köszönhetek.

Írom ezt a levelet, mert 18 éves fiatal lány vagyok, és tudom, sok fiatal van még a világon, akik tévelyegnek és ugyanazt az ürességet érzik, amit én is éreztem.

Aldott légy, Jézus, Uram, mert én is rossz voltam, és te gyermekeddé tettél engem. Imádkozom, hogy minden ember a földkerekségén megtalálja ezt a csodálatos életet az Úr Jézus Krisztusban.

Arany Ildikó,

Jézusnak hű szolgája Nagyszalontáról

Több mint 20 évvel ezelőtt íródott ez az imádság a Harangszónak. Arany Ildikó 18 éves volt akkor, s valamiért nem küldte el. Betette egy könyvbe, amit édesanyja egy év múlva, tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála után talált meg. A kézzel írott imád-

ságot „félteve őrzött kincsként” őrzi azóta az édesanyja.

Hat éve múlt, hogy kórházlelkészként szolgállok Nagyszalontán. A kórházban a betegek testi gyógyulásra várva lelküket is megnyitják a lelkigondozónak. Sok feltárlakozó életbe nyerhettem bepillantást az elmúlt években.

Egy ilyen alkalommal beszélgettem Késmárki (Arany) Ildikóval, aki a nagyszalontai gyülekezet hűséges tagja. Később otthonában is meglátogattam, ahol hálás örömmel beszélt arról, mennyi szenvedésen, próbán keresztül vezette őt Isten magához, és ismertette meg velem az Ő útjait. Jelenleg egyedül él, egészen pontosan, ahogyan Ő fogalmaz: az Úrral. Ennek azonban mély fájdalommal teli története van.

„1990-ben történt a fordulat – így emlékszik vissza. Tudtam, hogy van húsvét, karácsony, ilyenkor elmentem a templomba szokásból, de ennél semmivel többet nem jelentett nekem Isten. Első házasságom három és fél év után nagy veszekedések közepette tönkrement. Elváltunk és én kislánnyal éltem. Később ismét férjhez mentem. Valódi boldog családi életet éltünk 11 évig. Még egy kislányom született ebből a házasságból. Ezt a harmonikus családi életet roppantotta össze egy tragikus autóbaleset. Magyarországra mentünk, amikor egy szembejövő autó szabálytalanul előzött és frontálisan ütköztünk. Öten voltunk az autóban, a sofőr és mellettem ülő férjem azonnal meghalt, a másik két utas megsérült, én pedig csodával határos módon teljes épségben maradtam.

Ekkor szembesültem először az élet és a halál Urával. Ezek után kezdtem el keresni az Urat, nem csak vasárnap, de a hétközi istentiszteletekre is eljártam, bekapcsolódtam a kórusba, bibliaórára jártam. Zaklatott életemben egyedül Isten adott lelki erőt és békességet. Csak az Úr házában találtam vigasztalást és megnyugvást.

Egy reggeli órán a nagytatától jött haza lányom, amikor hirtelen összeesett az utcán, s infarktuszban ott helyben meghalt. 19 éves volt. Óriási fájdalom hasított belém, de

az Úr adott erőt és Igéjével vigasztalt, hogy a lányom Nála van. „Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának. Mert ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róm 14,7-8)

Csak az Úrnak és kisebbik lányomnak akartam élni tovább. Semmilyen más emberi kapcsolatra nem vágytam és nem akartam. Isten ezt másképp akarta. Egy évvel később megismerkedtem egy férfivel, aki feleségét vesztette el, mikor én a lányomat. Özvegyen maradt egy fiúval. Idő múltával összeházasodtunk, ő lett nekem a „csiszoló kövem”. Általa megtanultam, mit jelent szeretetből megengedő lenni, szívből megbocsátani. Férjem székely férfi volt, annak minden macacsságával. Bár mindig jött velem a templomba, nem volt a szívében Isten.

Aztán házasságunk hatodik évében súlyos szívbeteg lett. Műteni kellett, de nem volt annyi pénzünk. Vállalati főnökétől kértem kölcsön pénzt, aki nagyon szerette alkalmazottját. Készségesen adta át a kért összeget, amit műtét után nem kellett visszaadjunk. Mikor férjem ezt megtudta, akkor fordult ő is teljesen Istenhez, megköszönve, hogy feleségét használta közvetítőnek.

Hét év múlva újabb szív műtétre került sor, ami után bypass-al (koszorúér áthidaló) élt tovább még 6 évig. Az Úristen végül úgy döntött, hogy ezt a férjemet is magához veszi 60 évesen. Temetés után nagyon nagy volt bennem az úr, hiányzott az a férfi, aki már ismerte az Urat.

Nem vagyok szomorú, mert velem van mindig az Úr, és megmutatta nekem a szolgálat útját. Énekkarba járok, mindig ott vagyok a templomban. Presbiterként is igyekszem mindig mindenki felé szeretettel szolgálni, különösen a betegek és idősek irányába. Megtanította nekem az Úristen, hogy soha nem szabad elcsüggedni, mert Ő valóban „én oltalmam, váram, Istenem ő benne bízom!” (Zsolt 91,2)

Klíímaváltozás és keresztyénség –

„Kérdezd csak meg az állatokat, azok is tanítanak, és az égi madarakat, azok is tudósítanak. Vagy elmélkedj a földről, az is tanít, a tenger halai is beszélnek neked. Ki ne tudná mindezekről, hogy az Úr keze alkotta őket?” (Jób 12,7-9)

Egy 2017-es műholdas mérésből kiderült, hogy 1988 óta most a legkisebb az Antarktisz fölött a Földet védő ózonlyuk mérete. Az ózonréteg a barátunk, megszüri a Nap káros, ibolyántúli UV-sugarait. Az ózonomolekulák (O₃) lebontása hideg hőmérsékleten történik, így a déli féltekén az ózonlyuk a maximális méretét szeptembertől a tél végéig érheti el. 2000. szeptember 6-án rekord méretű volt a nagysága, ekkor elérte a 29,9 millió négyzetkilométert, jelenleg kb. 19,6 millió négyzetkilométer a nagysága.

Az ózonréteg ritkulásának oka a régebben használt CFC (telített freon) és HCFC (telítetlen freon) gázok voltak, melyeket felváltották a HFC (fluorozott hidrokarbonát) gázok, ami az első lépés volt a javulás útján. Bár ezek a gázok nem veszélyesek az ózonrétegre, de a szén-dioxidnál sokkal nagyobb mértékben növelik az üvegházhatást. Az ózonréteg gyógyulásában a NASA tudósai szerint szerepet játszik ez is, tudniillik, hogy az Antarktisz felett a sztratoszféra alsóbb rétegeiben egyre magasabb a hőmérséklet, ami lassítja az ózon lebomlását.

Mit tehet egy kis ember, vagy egy kis gyülekezet, de akár az egyetemes keresztyén egyház a klímaváltozás megállításának kérdésében? Hiszen az akadályok nyilvánvalóak: gazdasági érdekek diktálnak a profit-orientált világban! Korunk jól ismert fogalmává lett a fenntartható növekedés: GDP-növekedés kontra költségvetési deficit. E körül forog a világ!

Paradigma-váltásra van tehát szükség! A rövid távú célokról, amelyek biztos hasznot hoznak, a hosszú távú célokra lesz kénytelen összpontosítani mindenki, mert a növekedés lassacskán fenntarthatatlanná válik. A fák csak egy bizonyos magasságig nőnek, egy autóval sem lehet gyorsulni a végtelenségig! Egyre többen kezdik végre belátni azt, hogy a politika, a gazdaság, a tudomány és a civil szféra eddig nem látott, sőt elképzelhetetlennek hitt összefogására van szükség, ha azt szeretnénk, hogy unokáink és az ő unokáik legalább a maihoz hasonló körülmények között éljenek.

Az éghajlatváltozás, a környezeti problémák kérdése az egyházak számára sem megkerülhető kérdések. Az emberek hiteles válaszokra várnak az egyház képviselőitől is!

A zsidó rabbik közül már többen vannak, akik „zöld árnyalatban” beszélnek az

Ószövetségi hagyományokról. Felismerték, hogy az új problémák új fogalmakat és új megközelítési módokat követelnek meg.

Megjelent például az ún. „öko-kóser”, amely a tórai tisztasági előírásokon túlmenően azt a feltételt is megköveteli, hogy a fogyasztásra kiszemelt növény vegyszerekkel átitatott földben nőtt-e vagy sem? Nem öko-kóser ajtó vagy ablak az, amely kiengedi a meleget, de nem öko-kóser pénz az, amely káros ipari tevékenység révén kerül az ember tulajdonába. Öko-kóser cselekedetekre kell tehát törekedni!

Az Ószövetségi hagyományt tehát újra és újra aktualizálni kell a kor változásainak megfelelően. Ebből is jól látszik az, hogy felfogásbeli különbség van a zsidó és a keresztyén világszemlélet között. A teremtéskor Isten a következő parancsot adta az embernek: „töltsétek be a földet és hajtjátok birtalmatokat alá; és uralkodjatok...” (1Móz 1,28) A parancsban szereplő radah (uralkodni) ige jelentése azonban nem olyan egyértelmű, mint gondolnánk!

Az uralkodás ugyanis nem leuralást, hatalmaskodást jelent a teremtett világ felett, hanem pásztori viszonyulást. A második teremtéstörténet ezt hivatott kiábrázolni azzal, hogy Isten a kert őrzésével és művelésével bízta meg a „teremtés koronáját.” Luther ennek a gondolatnak a mentén beszélt a folytonos teremtésről (creatio continua), mely szerint a teremtés az ember által válik mind teljesebbé, csak rajta keresztül valósulhat meg a művelés (aktív alkotás) és az őrzés (passzív befogadás).

Az uralkodás tehát nem hatalom, sokkal inkább felelősség. A megőrzés nem merülhet ki a biológiai optimalizálásban, az ember az elkezdődő Isten országa megvalósításáért

hogy eljőjön a mi országunk!

dolgozik. Éppen ezért a művelés sem lehet művi, vegyszerekkel stimulált, mert az eleve kudarcra van ítélve. Az igazi művelés a tudással kezdődik: a magról, a befogadó földről, az áldást hozó időjárásról!

A jó termés fenntarthatóságának feltétele nem a helyes és precíz vízgazdálkodás (Izraelben a szennyvíz újra felhasználása 80% feletti!), hanem az, hogy a termőföldet parlagon kell hagyni minden hetedik évben, hogy pihenjen. A hagyományos zsidó felfogás szerint az éghajlatváltozás elsődleges oka így nem a CO₂ kibocsátás, hanem a bálványimádás, a szombat megszegése. Ésszel és mértékkel! A klímaváltozás kiváltó oka ugyanis az észnélküli mértéktelenség.

Mózes ötödik könyve rendelkezik arról, hogy a honfoglalás alatt a városok ostromakor a gyümölcsfákat ne vágják ki, mert később arról fognak enni. A jó gyümölcs-termő fát vagy azokat, amelyekre madarak raknak fészket ma is tilos kivágni. Isten a világot az emberért, az embernek teremtette: előbb a kert, abba bele az ember, de ha az ember „nyakára lép” a teremtésnek, akkor a Paradicsomból csak vidék, siralomvölgy lesz.

A Biblia nem természet-orientált. Nem ad választ ökológiai kérdésekre. A Szentírás sokkal inkább történelem-orientált. Isten ugyanis nem a természetén keresztül, hanem a történelemben szólítja meg az embert! Ézsaiás üdv-próféciaja („akkor majd a farkas a bárányal lakik, a párduc a gödölyével hever, a borjú, az oroslán és a hízott marha együtt lesznek.” - Ézs 11,6) nem a természet fejlődésének végcélját vetíti elő, hanem az ideális, édeni állapotot jövendőli meg úgy, ahogyan a próféta kora elképzelte. János mennyei jelenése az új égről és új földről szintén az ember megváltását tárgyalja.

A késő középkorig ebből kiindulva az uralkodó ember – alávetett természet képzet felé tolodott el a közgondolkodás. Változást Assisi Szent Ferenc (1182-1226) hozott a teológiába. Naphimnuszában a „teremtményi demokrácia” képzetét öntötte szavakba (a Nap urunk-bátyánk, a Hold nénénk, a Szél öcsénk, stb.). A középkor látásmódja szerint ugyanis Isten rejtett módon jelen van az egész teremtett világban: a természet Isten teofániája (megnyilatkozása).

Bár a Biblia nem beszélhet közvetlenül a klímaváltozás kérdéséről, lám megtaníthat helyesen viszonyulni Isten teremtett világához, hogy így belesimulhassunk a teremtés rendjébe. Noé idejétől kezdve a szivárvány arra emlékeztet, hogy Isten az egész teremtett világgal kötött szövetséget (ökológiai kegyelem), amit napjaink teológusai egyre komolyabban is vesznek, és egyre több kézzel fog-

ható változás követhető nyomon az emberek hétköznapi életében.

XVI. Benedek pápa 2009-ben kiadott Caritas in veritate (Szeretet az igazságban) című enciklikájában nem is környezetvédelemről, hanem teremtésvédelemről beszél. A biogenezis gondolata pedig azon alapszik, hogy a világ nem csak az ember számára „készült”. A környezet pusztulása arra kell, hogy sarkalljon bennünket, hogy felülvizsgáljuk

A Biblia nem természet-orientált. Nem ad választ ökológiai kérdésekre. A Szentírás sokkal inkább történelem-orientált. Isten ugyanis nem a természetén keresztül, hanem a történelemben szólítja meg az embert!

életstílusunkat, a fogyasztás – termelés gazdasági modelljével együtt. Ennek gyakorlati alkalmazása például az 1999 óta létező és igen népszerű „autóböjt” a római egyházban, vagy a 2000-es évek elején, a városi terepjárók (SUV) elterjedése ellen fellépő „Jézus milyen autót vezetne?” mozgalom.

Az ortodox egyházban ezeknél is nagyobb léptékű az előrehaladás a teremtésvédelem terén, legalábbis elméleti szinten. I. Bartolomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka 1995-ben tanácskozást szervezett vallások vezetőivel, tudósokkal, környezetvédőkkel, hogy egy akciótervet állítsanak össze. Ennek nyomán született meg a Patmoszi javaslatok – A tettek hét lépcsőfoka című tanulmány, ami radikális újításokat

tartalmaz. Például bevezeti a környezetvédelmi elvet az egyházi földek művelésében és az egyházi beruházások területén.

A protestáns felekezetek szintén eredményes cselekvési tervekkel álltak elő. Peter Cunningham ausztrál mezőgazdasági misszionárius a szavannákra a szárazságtűrő fákkal vegyesen egyynári növényeket kezdett telepíteni, melynek következtében a termés megháromszorozódott. A Skót Egyházban klíma-koordinátort neveztek ki, aki az állammal való megfelelő párbeszéd fenntartása mellett világszerte környezetvédő akciók koordinálását is elkezdte Nepáltól elkezdve, Ghánán keresztül egészen Malawiig. A Lutheránus Világszövetség pedig a reformáció 500. évfordulójának évében a „teremtés

nem eladó” jelmonddal hívta fel arra a figyelmet, hogy egyikünk sem lehet megfigyelő!

A skót mintát alapul véve jött létre a Magyar Református Egyházban az Ökogyülekezeti Mozgalom, melynek célja, hogy a példamutatáson keresztül a teremtésvédelem fontosságára hívja fel a figyelmet. Mára ugyanis jelentősen túlléptük a fenntartható szintet (2018-ban augusztus 1-jére elhasználtuk a Föld évi erőforrásait), de Isten eszközöket is ad a felelős léthez: a fogyasztás korlátozása, az önkéntes lemondás, ami a hitbeli megtéréshez hasonlítható leginkább. Az ember eleinte csak érzi, hogy a régi léte nem jó, majd keresi a jobbat, amit ha megtalál, boldogan változtat szokásain!

TOKÁR SÁNDOR

Gondolatok a magyar nyelvről I.

„Gyermekeik fele asdódi nyelven beszélt. Júdai nyelven már nem is tudtak, hanem valamelyik másik nép nyelvén beszéltek.” (Neh 13,24)

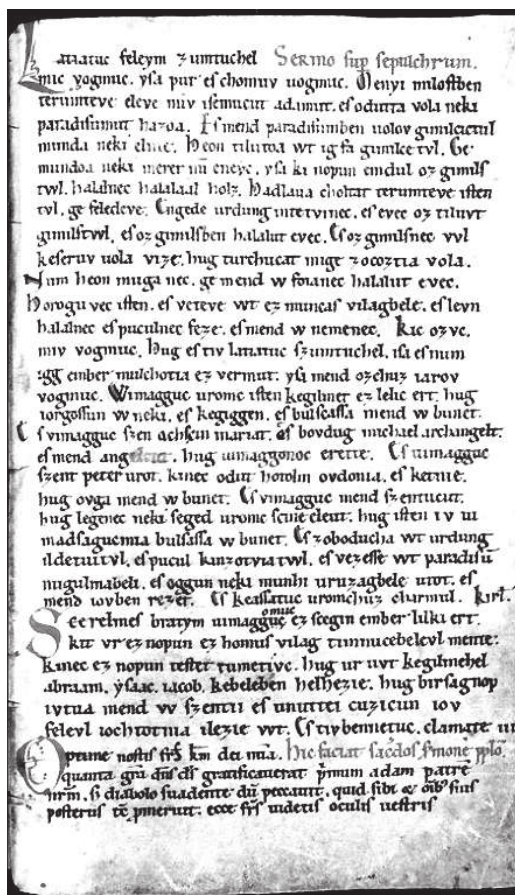
Megszoktuk azt, hogy szórványlétünkhez hozzátartozik, a sok idegen kifejezés használata. Kicsúszik a szánonk, hogy „navétázunk”, pedig csak ingázunk, van „buletinünk” pedig csak személyi igazolvánnyal rendelkezünk és „pungába” tesszük, amit vettünk, pedig csak zacskóba rakjuk. Fájdalmas, ha lustaságból vagy hanyagságból nem használunk megfelelő magyar szót az idegen kifejezés helyett.

Elszomorító, hogy nem ismerjük fel ennek a jelentőségét és nem vagyunk tisztában azzal, hogy megmaradásunk és jövőre tekintő önazonosságunk szempontjából ez milyen fontos. Még fájdalmasabb, ha az anyaországok tűzdelik tele mondataikat idegen kifejezésekkel. „Migráns” mondanak vándor, vagy bevándorló helyett, „régiót” táj, vidék vagy tartomány helyett. Még lekezelően meg is magyarazzák, hogy mi a jelentésbeli (árnyalatnyi) különbség az idegen szó és a magyar szó között. Mintha a számítógép mást jelentene, mint a „computer”. Érdemes magunkat magyarul kifejezni. Az elterjedt „internet” helyett nyugodtan mondhatjuk, hogy *világháló* vagy még választékosabban: *világ-szöttes*.

„Pix” helyett mondjunk golyóstollat (legalább tiszteljük meg ennyivel, ha már magyar ember találmánya és mindennap használjuk). A magyar nyelv önmagában is tömör, lényegre törő, szükségtelen az óvodát „ovira”, az uzsonnát „uzsira”, a testvért „tesóra” rövidíteni. Nyelvünk választékos is, merjük használni az erre-arra, itt-ott, ide-oda és hasonló jelentést árnyaló szavakat.

De itt jön egy fontos kérdés: miért is kellene vigyázni nyelvünkre? Hiszen kezdenek elterjedni azok a nézetek, melyek szerint ez egy „természetes” folyamat, és nyelvünk „fejlődik”. Mások szerint nem nevezhetjük fejlődésnek azt, ha nyelvünkől ősi szavak és szófordulatok kikopnak, ellenben latinból, németből és az újabb korban angolból átvett szavak tömege jelenik meg (mobil, laptop, tablet, telefon, televízió, videó, cd, dvd stb...). Két irányelv ütközik: próbáljunk tenni valamit nyelvünk védelmének érdekében, vagy inkább szemléljük tétlenül, ahogyan nyelvünk törmelék-nyelvvé válik. A két irányelvet nehéz közelíteni egymáshoz.

Sajnos, ahhoz is hozzá kellett szoknunk, hogy a legsarkalatosabb dolgokban nincs egyetértés, sem az átlagemberek, sem egy bizonyos tudományág szakemberei között. Egy társadalomban nehezé teszi az összehang megtalálását, egymás megértését, a számonkra ismeretlen vélemény elfogadását, ha ennyire nagy a szakadék a „*vélt igazságok*”

AZ ELSŐ MAGYAR SZÖVEGEMLEKÜNK A HALOTTI BESZÉD

között. Bár igazság egy van – ahogy a dolgok valóban történtek –, de ettől függetlenül mindegyik fél a maga „vélt igazát” továbbra is fenntartja, hangoztatja.

Így van ez édes anyanyelvünkkel is. Ha valaki szeretne többet megtudni a magyar nyelvről az a legellentmondóbb vélemények közül nehezen tudja kihámozni az igazságot. A vélemények között megtaláljuk, hogy a magyar nyelv egy finnugor nyelv és egy valaha elméletileg létezett, feltételezett uráli ősnyelvből fejlődött ki és fokozatosan különült el a finn, észt nyelvek őseitől és később az ugor nyelvektől. Ez a hivatalosan elfogadott vélemény, csupán *nyelvünk* történelmére ad (egyfajta) választ, nem is vesz tudomást a magyar nemzet genetikai (faji) eredetéről. A köznyelv persze sokszor egybemossa vagy felcseréli a nyelvrokonságot a faji rokonsággal.

Egy példa által jobban megérthetjük mi a különbség a nyelvrokonság és a faji rokonság között. A bolgár nép legendáiban ugyanúgy Attila, hun király örökösének tartja magát, mint ahogyan mi magyarok is. A Hun birodalom felbomlása után, a Dunától délre megalakult Bolgárországban az uralkodó nemesi réteg, mely hun eredetű volt, összeolvadt a szláv szolgálkkal, akikről átvették az általuk beszélt ósláv nyelvet, így nyelvrokonság lettek a többi balkáni szláv néppel, de fajiilag különböznek tőlük. Tehát a bolgár nyelv egyértelműen szláv nyelv, de a bolgár nemzet nem szláv nemzet (vagy csak részben az).

Nem csupán a székelyek, hanem a magyarok is úgy szerepelnek a középkori krónikákban, mint Attila hun király leszármazottai. Árpád vezér idejében pedig krónikáink szerint nem honfoglalás hanem „második bejövétel” történt, vagyis Árpád fejedelem jogos örökségként vette birtokba a Kárpát-medencét. Az is elgondolkodtató, hogy krónikáink nem a 9. századra teszik (mint a hivatalos történeszek) a magyarul beszélő népek megjelenését a Kárpát-medencében, hanem a 4. századra. „Csupán” fél évezred a különbség, és még nem is beszélünk a hunok előtt a Kárpát-medencében élő szkíta és szarmata ízfeszítő, lovas népekről.

A magyar nyelv finnugor eredete mellett még meg kell említenünk, hogy sokan a török nyelvekkel is rokonítják, hiszen ahogyan tagadhatatlan a finnugor nyelvekkel való szövegyezés, ugyanúgy kell arról is beszélni, hogy ilyen szövegyezések léteznek a török, a kazah, az ujjur, sőt még a mongol nyelvel is. Szintén tagadhatatlan hogy az önmagát *mah-gar*-nak nevező sumir (sumér) nyelvel is vannak szövegyezések. Ezt persze sokan megmosolyogják, komolytalannak gondolják vagy éppen gúnyolják, de azt a hivatalos történelem is elismeri, hogy a magyarok nem az un. honfoglalással jelentek meg a Kárpát-medencében hanem korábban (lásd László Gyula: Kettős honfoglalás).

Már csak azt kellene megnyugtatóan tisztázni és végre megválaszolni, hogy a 7. században vagy a 4. században, esetleg ezelőtt 40 000 évvel, mint ahogy azt Grover S. Krantz amerikai tudós megállapította. A neves amerikai antropológus nem kevesebbet állít, minthogy a magyar nyelv nem csupán a Kárpát-medence első és őshonos nyelve, hanem Európa legrégebbi egyhelyben, folyamatosan jelen lévő élő nyelve.

Érdemes lenne egy kicsit megállni és elmélkedni arról, hogy akkor most vándorló ázsiaiak vagy őseurópaiak vagyunk? Ha mégis őseurópaiak vagyunk, akkor a következő a fejtörő: hogyan kerülnek magyar emlékek, vagy a magyarsághoz köthető kulturális nyomok a Kaukázus környékére, az ujjurok hazájába (Dzsungáriába), a turáni-alföldre, a Tarim-medencébe, vagy éppen Tibetbe, ahol Kőrösi-Csoma Sándor megtalálni vélte?

Vajon mi a kapcsolatunk a Nepálban élő *magar* nevű néppel, vagy a Pakisztánban élő, magukat hunok leszármazottainak valló, *hunza* néppel mi köt össze bennünket? Az is érdekes kérdés miként lehetséges, hogy genetikai (Y-kromoszómás) vizsgálatok szerint a Kazahsztánban élő *madjar* törzs legközelebbi rokona a Kárpát-medencében élő magyarság. (Folytatás a februári lapszámban.)

Pap se mondja kétszer

Városi tekintélynek örvendő barátunk, a diktatúra idején is templomba járó orvos mondta: – Tiszteletes uram, én tudom, hogy az orvosoknak hajlongnak az emberek, mert úgy érzik, ki vannak szolgáltatva nekik, de én a ti munkátokat tartom többre.

Mentegetőzésemre kifejtette: nála megjelenik egy délelőttön 10 beteg. Pontosan tudja, öt gyári munkásnak csak pár nap betegszabadságra van szüksége, hogy otthoni dolgait elvégezhesse. Négyen influenzával vagy könnyebben felismerhető betegséggel jönnek, azoknak felírja a gyógyszereket. Egy rejtettebb betegséget nem tud azonosítani, azzal elküldi a kórházi laborba.

Harminc év alatt megfelelő rutinra tesszünk szert. De nektek minden prédikáció egy alkotás, mindig azt várják, hogy újat, érdekeset mondjatok a híveknek.

Ez sokkal nehezebb. Minden igehirdetést szembesül ezzel. Egyik gyülekezet panaszt tett a lelkésze ellen, hogy lelkésze minden alkalommal ugyanazt prédikálja, már tűrhetetlen! A magas egyházi előljáró is hihetetlennek tartotta, s egy vasárnap délután észrevétlenül beült a templom hátsó sarkába. Istentisztelet után elbeszélgetett a hívekkel, értékelve a szép igehirdetést. – Igen, de már hónapok óta pontosan ezeket mondja! Síralmas bizonyítvány egy megfáradt igehirdetőnek. Mint egy másiknak is, aki harangozáskor keserű pillanatában így fakadt ki: megint jönnek -, mit tudjak mondani ezeknek az abonamentes (bérletes) vénasszonyoknak?!

Magam is meglepődtem, amikor egyik kedves hívem megkérdezte, mióta is vagyok már a gyülekezetben? Már több mint három éve. – Igeen?! Mi csak most kezdjük érteni, mit prédikál. Behúztam a fejem a nyakamba. Hát hogy lehet ilyen? Igaz, városi gyülekezetben szolgáltam korábban, csekélyke nevem is volt már az egyházi újságírásban, ezért mondogatták, városi pap ez, túl sokat tud, amit mi nem értünk. De inkább nem is akarták. Egy bűnbánati hétre külön kis sorozatot terveztem az igehirdetés után.

Vetési László Juhaimnak maradéka c. könyve alapján az erdélyi magyarság 20. századi fogyását, akkoriban még ismeretlen, megrázó adatokkal, beszédes történetekkel igyekeztem felébreszteni a figyelmet erdélyi sorskérdéseink iránt. Péntek este megjelent egy nyelvesebb asszony is. – Örülök, hogy itt látom, mire ő: – Jöttem már, hogy halljam, mert azt mondta a szomszéd, hogy szokatlan, unalmas dolgokat hallanak tőlem egész héten. Pedig az unalmas műfaj a legunalmasabb. A nagyobb magyar gyülekezetek meglepően érzéketlenek a magyarság erdélyi sorsalakulása ügyében.

Jeles kollégánk (Berke Sándor) mondta egyszer hasonló témában, hogy legyünk

ébernek, mert ahol ma a központ, holnap ott a szórvány. Egy időben Imre Lajos Szombatesték a parókián c. könyvét olvastam, s használtam fel több vasárnapi szolgálatban. Szívesen hivatkoztam is vasárnaponként jeles professzor szombat esti gyötreimre, mire kajánul megjegyezték, azért emlegetem, hogy ne kelljen szombat este lakodalomba menni.

Gyerekkort idéz, s talán mindenki ismeri: a „pap se mondja kétszer”. A szólásmondást is elemzendő, ideje lenne felismerni, hogy vissza nem térő lehetőség minden igehirdetés. Az apostoli intés az, hogy „áron is megvegyétek az alkalmatosságot, mert a napok gonoszok. Annakokáért ne legyetek esztelenek, hanem megértsétek, mi legyen az Úrnak akaratja.” (Ef 5,16-17). Nem kétszer, sokszor idéztem azt az észaiási intelmet, hogy eljön az idő, amikor éhezni és szomjúhozni fognak, nem kenyér és nem víz után, hanem Istennek minden beszéde után. Hálás vagyok, megjegyezték, érdemes volt ismételnem. A tragikus csak az lenne, ha felkiáltó jelet tennénk a szólás után, mintha kifejezetten azt üzennék, hogy ne emlékeztessenek újból és újból a bűneikre. A zsoltáros öröme viszont az, hogy „egyszer szólott az Isten, kétszer hallottam ugyanazt, hogy a hatalom az Istené.” (Zsolt 62,12)

Már éppen az unalomnál tarthatnak sokan a hosszú lére engedett igehirdetések hallatán. De valóban sok energiát igényel, hogy minden prédikáció egy újat, érdekeset,

soha nem hallottat nyújthasson. Egyszer a Mt 26,18 alapján szolgáltam vasárnap: „Ő pedig monda: Menjetek el a városba ama bizonyos emberhez, és ezt mondjátok neki: A Mester üzeni: Az én időm közel van; nálad tartom meg a húsvétot tanítványaimmal.” Néhány érzékeny testvér el volt ragadtatva, s megkérdezték, tudnék-e következő vasárnap is erről beszélni? Tudtam! És akkor megkérdezte Balog Rózsika néni, még mindig tudnék egyszer? Tudtam! Igaz, a harmadiknál éreztem az öt talentumos szolga süllyedő színvonalát.

Magasabb képzettség, mélységes alázat, hittapasztalat, illusztrációk sokasága se vonzza azonban a 21. század tékozló fiát. Pedig nem egy szónok dörgedelmeit kell meghallgatni, hanem az Isten akaratát. És ezt nem lehet elégszer elmondani. Sem elég hangosan. Helyettesítő szolgálatra igyekeztem külföldi barátommal. Útközben elpanaszoltam, hogy abban a templomban nagyon magasan van a szószék, beteg térdemnek pedig elég terhes a lépcsők sokasága. Nem tudom miért kellett ilyen magasra építeni. Barátom szerint valamikor valahogyan bemérték, milyen magasságból lehet legjobban hallani az utolsó padokban is. Nem találtam sehol ilyen jellegű szakértői magyarázatot, így hát maradok az epés megjegyzéssel: mostanában alacsonyan repdesnek a szószékek.

A tetőzet felújításának is van üzenete

Régi, egyházi – esetemben a pelbárthidai – jegyzőkönyveket és aranykönyveket lapozgatva arra a következtetésre jutottam, hogy minden adakozó a közösség boldogulását akarta elősegíteni adományával. Akár azok, akik egy szeker szalmát adakoztak, akár a falu nemes embere, Némethy Jenő, aki az úrasztali kelyhet és kenyérosztó tányért készíttette. De említhetném a mindenkori konfirmálók ajándékait is.

ISTENI MEGOLDÁS

Akadnak félresikerült, majd kitartás és leleményesség által megoldott esetek is. Ezekről is az egyházi, gyülekezeti krónikákból értesülhetünk, illetve tanulhatunk a jövőre nézve. Ilyen eset lehet az, amikor a pelbárthidai eklézsia elhatározta, hogy tornyot épített az árpád kori templomához. A földesúr egy földterület hasznának felajánlásával, illetve faanyaggal biztosította a torony megépítésének feltételeit.

Amikor elkészült az építmény, a támogatóknak nem tetszett a silány ácsmunka, lelövetéssel fenyegette a mesterembereket. De egy sajnálatos baleset folytán leégett az új torony és a templom tetőszerkezete is. Az egyházközség tagjai elkeseredtek, sokan felekezettet is váltottak a szerencsétlenség-sorozat hatására. De az akkori presbitérium bízott Isten erejében, új megoldást keresve nagyszabású gyűjtést szervezett. Ennek eredménye a ma is álló torony. A krónika, a feljegyzés és a torony együtt érik el céljukat: tudni, hogy Istené a dicsőség! Akik Benne bíznak, kitartanak, nem restek új megoldások után nézni és az Ő egyházát lelkiükben, anyagiakban gyarapítani, azokat megsegíteni, munkájukat megáldja.

A történet lejegyzése nélkül nem lenne ilyen gazdag a pelbárthidai torony üzenete. De igaz ez a presbiter gyűlések jegyzőkönyvére, egyházközségek krónikájára és az aranykönyvekre is. Követendő, vagy elrettentő példák, ösztönzők lehetnek az utánunk jövők számára. Jelenkori történetünk, terveink, munkafolyamataink, nehézségeink, örömeink és megvalósításaink lejegyzése segíthet megérteni minket az utókor számára. És ebből fakadóan talán önmagukat, illetve saját céljaikat is könnyebben meghatározhatják.

SZÜKSÉGÜNK VAN EMLÉKHELYEKRE

Nem bálványimádásra akar buzdítani az emlékhely. Említhetném itt bármely templom udvarán felállított kopjafát, megkoszorúzott emléktáblát, sírhelyet és egyebeket. Nem bálványimádás, bizonyos személyek istenítése, hanem az életre mutató jelek ezek. Talán az ideális az lenne, amit Kálvin János is szorgalmazott, amikor „titkos” helyre, jeltelen sírba rendelte földi testének elhelyezését.

Főként nyugati keresztyének hangoztatják, hogy műemlék templom felújítása helyett új és modern templomot kell inkább építeni, mert az célszerűbb és olcsóbb. Nem osztom ezt a véleményt. A régi, de megújuló üzenettel élni kell a jelenben. A múlt gyökereinek a jelent és a jövőt kell táplálniuk. Gyökér nélkül könnyen kidőlünk. A gyökérnek önmagában nincsenek se virágai, se gyümölcsei.

Az embernek szüksége van emlékhelyekre, hogy emlékezzen a helyes irányra, a jó példákra, a dicső és sikeres, Isten szerinti múltra. Szükségünk van arra, hogy amikor a szavak és a történetek már nem elegendőek, akkor legyenek látható, tapintható emlékek. Legyenek számunkra a kitartás, a bátorítás és megerősítés, a jó döntések érdekében életre, azaz Istenre mutató jelek.

Így megyünk családtagunk síremlékéhez: nem a halálé az utolsó szó, hanem az életet adó Istené! Ezért avathatunk emléktáblákat és emlékhelyeket, melyek üzenik, hogy nem a tehetetlenségé, a megoldatlan helyzeteké, az önzéssé az utolsó szó, hanem az Isten szerinti megoldásoké és az Ő ereje által megáldott megvalósításoké. Mi nem csak emlékezünk és koszorúzunk, hanem a régiek példájára a magunk újabb és újításra alkalmas lehetőségei szerint cselekszünk az élet érdekében.

A PARÓKIA TETŐZETÉNEK FELÚJÍTÁSA

Mindezek fényében és az életre törekedve Istennek hála, az Emberi Erőforrások

Minisztériumának hathatós támogatásával idén ősszel sikerült befejeznünk a pelbárthidai református parókia tetőzetének felújítását.

Az említett munkálatra égető szükség volt több szempontból is. A közel 130 éves parókia a helyi magyar közösség lelki és szellemi megújulásának központja. A 2016-os jégverés, illetve az utóbbi időben egyre inkább tapasztalt szélsőséges időjárás, erős szél miatt az épület már több helyen beázott. Havazások, hófúvások alkalmával gyakran kellett letakarítani a hótól elárasztott padlásteret. A helyreállítás során elvégeztük a tapasztott, földdel szigetelt padlás tehermentesítését.

A felszedett földet üvegyapattal helyettesítettük, majd a padlást lepadoltuk. A fűtés kezdetével érezhető a jó szigetelés. A cseréire megérett gerendák helyettesítését követték az új tetőcserepek. Az esővíz csatorna cseréje mellett korszerűsítettük a fűtést biztosító kazán kéményét is.

A felújítás előtt a szellemi munka és a közösség szellemi megújulása fizikai korlátokba ütközött. E támogatás nélkül a közösségnek nem volt más lehetősége a helyreállítás megvalósítására. A külső megújulása erősödő reményekkel kecsegtet. Immár jobb körülmények között dolgozhatunk a közösség hathatósabb erősödésén, református identitásának gazdagításán.

SZABÓ J. LEVENTE, református lelkipásztor

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Kórus- és zenetábor Koltón

November 8-11. között kórus- és zenetáborra került sor a Koltó-Katalini Református Egyházközségben Ecsedi Árpád lelkipásztor és Fülöp Gábor kántor-kórusvezető szervezésében. A tábor meghívottai, a zenei oktatás vezetői a sárospataki Nyolckor Színház művészei voltak: Bálint Béla és Sipos István. A program támogatója az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem közreműködésével.

Ez volt az első ilyen kezdeményezés településünkön, de az elért eredmények, a résztvevők érdeklődése mindenkit arra ösztönöztek, hogy legyen folytatás. 17 diák vett részt a tevékenységeken, és a koltói vegyeskar is bekapcsolódott a programokba. Öröm volt látni azt a lelkesedést, mely a gyerekeket és tanítóikat jellemezte: az éneklés és a hangszerjáték szeretete, a kihívás és a siker izgalma. A vasárnapi záróműsor minden elvárást túlszárnyalt. Kisebb csodával ért fel, amit a

BÁLINT BÉLA

gyerekekkel elért Bálint Béla, a Farkas Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója, hiszen teljesen az alapoktól kezdte a furulyaoktatást, és három nap alatt rövid zenedarabokat sikerült lejátszaniuk a gyerekeknek. Emellett Sipos István vezetésével, kiváló zenei hátté-

ranyaggal a *Valahol Európában* című musicalből a *Vándorlás* és *A zene, az kell* című dalokat adták elő a diákok, ez utóbbit a kórusral közösen. Az oktatók zongora- és furulyajátéka, a gyülekezeti vegyeskar Istent dicsérő énekei lelkünket formálták. S hogy mitől igaz a zene, és hogyan válik széppé a dal, ezt valamennyien megtapasztaltuk! Nem lehet beszélni róla, de át lehet élni.

Köszönjük, hogy átélhettük!

Külön köszönjük a sárospatakiaknak, hogy az általuk szervezett *Légy jó mindhaláláig* musical felvételről megtekinthettük a program keretében. Nyomot hagyott a lelkünkben, reményt adott, hogy „lesz út lélektől-lélekig, lesz, kinek megtanítsd világod titkait”. Talán éppen a zene által (is), hiszen az a lelket neveli. Hogy szép legyen lelkünkben az ének, ahogy Babits írja, és mások énekét, mások lelkét is szépnek láthassuk.

TAR RENÁTA

Az éneklés az új teremtés eszköze

November utolsó vasárnapján a Koltói Református Egyházközség adott otthont a Nagybányai egyházmegye kórustalálkozójának. Egyházmegyénk hat egyházközségéből hét kórus mutatkozott be a koltói református templomban.

A találkozó Gellén Sándor Károly esperes igehirdetésével kezdődött, aki Ézsaiás könyve 65. részének 17-25 verseit olvasta fel és magyarázta az egybegyűlteknél.

Advent, a várakozás időszakára előtt állunk és a felolvasott ige az örvendezésről, az örök üdvösségről szól. Ézsaiás az igében a szenvedő ószövetségi gyülekezetet vigasztalja azzal az üzenettel, hogy Isten az egész világot újjáteremti, a gyülekezetet és Jeruzsálemet is úgy újítja meg, hogy örvendzhessenek felette. Az új teremtés mindekelőtt öröm. Nincs okunk szomorkodni, amikor az örökéletre gondolunk, mert Isten igazsága révén az Ő újjáteremtett népe, az üdvözültek serege örömben részesül. Ez az öröm Krisztusban nyerhető el – hangzott el az igei bevezetőben.

Ecsedi Árpád, helyi lelkipásztor köszöntötte a találkozóra érkezetteket: lelkipásztorokat, kórusvezetőket, kórustagokat, az egyházmegyei főgondnokot, a helyi önkormányzat képviselőit, valamint Orosz Otília Valériát, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület zenei előadóját.

Fülöp Gábor, egyházmegyei zenei előadója bemutatta a kórusokat, különös örömmel üdvözölte az Apahegyi egyházközség kórusát, amely első ízben mutatkozott be egyházmegyei kórustalálkozóján.

A fellépő kórusok a következők voltak: Apahegyi Református Egyházközség vegyes kara, Koltói Református Egyházközség kamarakórusa, Avasújvárosi Református Egyházközség férfikara,

Koltói Református Egyházközség vegyes kara, Nagybánya-Újvárosi Református Egyházközség vegyes kara, Hosszúmezői Református Egyházközség női kara, Nagybánya-Óvárosi Református Egyházközség vegyes kara.

A kerületi zenei előadó, Orosz Otília Valéria értékelte az elhangzottakat. Külön örömet fejezte ki azért, mert ismét Koltón lehetett, ahol mindig érzi az emberek szeretetét. Szomorúan emlékezik a tavaly itt megrendezett kerületi kórustalálkozóra, ahol akkor még körünkben tartózkodott a Nagyvárad-Olaszi egyházközség volt lelkipásztor, néhai Veres Kovács Attila, akire kegyelettel emlékeznek és idén PS. Magyar Örökség-díjban részesítenek.

Az előadónő beszámolt arról, hogy a kerület hét egyházmegyéjében tartanak kórustalálkozókat, amelyeknek célja az, hogy lehetőséget nyújtsanak a megmutatkozásra. Hangsúlyozta, hogy az új teremtés eszköze az éneklés, és ennek alkalmi a kórustalálko-

zók. Tudja, hogy nehézségekbe ütközik a kórusok megszervezése, de hála Istennek, hogy vannak éneklő gyülekezetek, ahol a kórusban-éneklés egy áldás. Minden fellépő kórus előadását, dalválasztását értékelte. Szakmai tanácsokat, buzdító szavakat intézett az egybegyűltekhöz. Felhívta a kórusvezetőket figyelmét arra, hogy repertoárjukba iktassák be a zsoltárok éneklését és a református énekszerzőink műveit is.

Ne feledjük, hogy a református énekek zászlóvivői a kórusok! – fejezte be gondolatát az előadó. A kórusvezetők emléklapot vehettek át Fülöp Gábor egyházmegyei és Orosz Otília Valéria kerületi zenei előadótól. Köszönetünket fejezzük ki a házigazda gyülekezetnek a szívélyes fogadtatásért és a találkozó végén szervezett szeretetvendégségért. Isten gazdag áldása legyen minden éneklő gyülekezetnek!

LAKATOS NELLA kórustag

A lelkipásztor és a presbiterek

„A presbiter a lelkipásztor munkatársa, segítője, együtt hordozzák a munka terhét s példaképei a nyájnak.” – az új presbiterek eskütételével kezdődött és a tizenhatodik Ugocsi Presbiter-találkozóval zárult a találkozás örömeinek ünnepnapja Halmiban.

A több mint fél évezredes halmi református templomban gyűltek össze az ugocsi presbiterek, lelkipásztorok és gyülekezeti tagok vasárnap délután, az immár XVI. Ugocsi Presbiter-találkozón. Anno a néhai Ugocsa öt gyülekezetének lelkipásztorai – Simon Attila, Kovács József, Somfalvi Edit, Szilágyi István-Róbert és id. Fodor Lajos – „gondolt egy nagyot” s ötletük nyomán megalakult az Ugocsi Presbiteri Szövetség, melynek tagjai minden év késő őszi találkoznak, hogy ápolják az összetartozást és az egymásra utaltságot. A mindig más gyülekezetben sorra kerülő, közös ima után a gondokat, problémákat együtt vitatják meg, együtt keresnek megoldásokat és erősítik egymást.

Az idei találkozó rendhagyónak minősült a házigazda halmi egyházközség számára, ugyanis a lelkipásztor munkatársai és segítői, a frissen megválasztott presbiterek a délelőtti istentiszteleten tették le az esküt, saját kérésükre, ezzel is még emlékezetesebbé téve az Ugocsi Presbiter-találkozó napját.

„A bölcsesség, az igazságosság, a szeretet erénye mindenkinek szól, nem csak a kiválasztottaknak” – summázta a találkozó igei szolgálatát végző Elek Arnold Zoltán halmi lelkipásztor. A kiválasztottak, azaz a presbiterek és a lelkipásztor közigazgatási szerepéről tartott érdekes, személyes tapasztalataiból merített példákkal fűszerezett előadást. Farkas Zsolt, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület közigazgatási ügyosztályának előadótanácsosa, toldinagyfalui lelkipásztor. Nem véletlenül választotta ezt az inkább földi, mintsem lelki tematikát, hiszen nemrég újultak meg a presbitériumok. „Mindenek ékesen és jó renddel legyenek!”

– idézte a Korintusiaknak írt első levél tizennegyedik fejezetének sorát. – „Az egyházi közigazgatásnak ez a vezérmottója. Akkor van értelme és az egyházi életet akkor lehet ünnepként megélni, amikor mindenképpen ékesen és jó renddel történnek. A közigazgatás szót hallva az állami közigazgatás jut eszünkbe, de talán a régi rendszer átka is, az «állam az államban» hivatalnokok viselkedése – s bár az egyháznak, mint hitbéli intézménynek nincs köze a közigazgatáshoz, de az egyház intézménye közigazgatás nélkül nem tud jól működni.

Az egyház Krisztus teste, s a testben vannak szép, kívánatos és csúf dolgok is, de együtt, közösen alkotják a testet, a közigazgatás pedig a vért szállító érrendszer ebben a testben. Ha jól működik, az egyház virágzik – ha rossz a vérkeringés, azt sem lehet elrejtetni. A lelkipásztor, főgondnok, gondnok, presbiterek egy csapat, amely a gyülekezetet vezeti – és milyen jó lenne, ha ez a csapat együtt tudna működni, de sajnos sok helyen a «tiszteletes úr jobban tudja, jobban csinálja» mentalitás, vagy épp az ellenkezője, «a presbitérium mindent jobban tud» hozzáállás uralkodik. Az együtt nem működésnek, a harcnak pedig anyagi és lelki elszegényedés és csőd az eredménye, s az az állapot, amikor

a lelkész már nem vágyik a gyülekezetébe. Az egyházi közigazgatás nem szabad, hogy erről szóljon! Az érrendszer csak akkor működőképes, ha a lelkész és a presbitérium együtt végzi munkáját” – magyarázta.

Az érdekesítő előadást követően Bara Csaba volt főgondnok elevenítette fel a több mint másfél évtizeddel ezelőtti eseményeket, s mint mondta: nem gondolták volna id. Fodor Lajos immár nyugalmazott lelkipásztorral, hogy megérik a 16. évfordulót. Hasonló gondolatokat fogalmazott meg maga id. Fodor Lajos is, hangsúlyozva: „Örülhetünk annak, hogy az eltelt tizenhat év után van folytatás. Azzal a reménységgel találkozgassunk továbbra is, hogy ezek az alkalmak közelebb visznek bennünket Istenhez és egymáshoz!”

A Szatmári Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége nevében Illés Jenő köszöntötte az egybegyűlteket, majd Szilágyi István-Róbert mondott külön köszönetet Farkas Zsoltnak, a pályázatokhoz kapcsolódó „zaklatások” elviseléséért és útbaigazításokért, segítségért.

A találkozó jó hangulatú, estébe nyúló szeretetvendégséggel zárult, melyről a „szülnapi” torta sem hiányzott.

Lorántffysok szalagavató ünnepsége

A nagyváradai Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium végzős osztályai nemrég tartották meg szalagavató ünnepségüket a Partiumi Keresztény Egyetem dísztermében.

A meghívottakat a végzős osztályok két diákja, Kállai Barbara és Buşca-Szilágyi Péter köszöntötte. Az igei útravalót a Fil 2,25–30 versei alapján a Királyhágómelléki Református Egyházkerület képviselőjében Rákosi Jenő, az Érmelléki Református Egyházmegye esperese adta át a diákoknak és az ünneplő közösségnek. A lelkész beszédében a filippinai Epafroditosz személye által három üzenetet fogalmazott meg. Epafroditosz szerette Jézust, szerette a gyülekezetét, és szerette a nyomorúságba került Pál apostolt. Ez a szeretet indította őt az áldozatvállalásra.

Szeretni Istent, szeretni azt a szűk vagy tágabb értelemben vett közösséget, ahova tartozunk, és szeretve segíteni a nyomorúságban lévő embert a mai világ keresztyén emberének is feladata. A végzős diákok számára az igehirdető kiemelte: a mai alkalom jó arra, hogy kimutassák hálájukat Isten, az iskola pedagógusai és szülei felé. Jó arra, hogy felkészüljenek lélekben az áldozatot is vállalni képes életre, valamint arra is, hogy elkezdjék a felelősségteljes életet.

A SZÓ HATALMA

Az áhítatot követően az iskola igazgatója, Soós Sándor köszöntötte az egybegyűlteket. Az igazgató felhívta a pedagógusok, a szülők és a diákok figyelmét a szó erejére, hatalmára, mellyel kapcsolatban egy tanulságos kisfilmet is megtekinthetett az ünneplő közösség.

A végzős diákok immár hagyományossá vált keringője nyitotta meg a műsort. Ezután került sor a két végzős osztály műsorára: rövid és frappáns jeleneteket, tanárparódiát láthattunk. A diákok énekei, melyet most alkalmi zenekar is kísért, megmutatták a végzősök komolyabb, hitvalló arcát is. A programot a diákok palotás tánca zárta.

Különleges színfolt volt az ünnepi eseményen a XI. B osztályos diákok és Kövendi Éva zene tanárnő közösen elkészített meglepetése is, melyben Reményik Sándor Templom és iskola című verse hangzott el énekdolgozás formájában.

Az ünnepség kiemelkedő pillanata volt, amikor a két osztályfőnök, Németh Abigél kémiatanár (XII. A) és Pap Anikó vallástanár (XII. B) átadták a kitűzőket a végzősöknek a nagykorúsítás jelképeként. Ezt követően a diákok köszönetük jeléül viraggal és kitűzővel ajándékozták meg tanáraikat. Az ünnepi alkalom a két végzős osztály közös énekével zárult.

SZAKÁCS ZOLTÁN iskolalelkész

Hármas ünnep az érszöllősi református közösségben

Többszörös ünnepük volt nemrég az érszöllősi református híveknek. Ismét megszervezték az idősek vasárnapját, melyet minden évben megtartanak.

Minden 70 év feletti gyülekezeti tag személyre szóló meghívót kapott a közös hálaadásra, melyet egy szeretetbéd követett a művelődési házban.

A kiküldött több mint 60 meghívóra majdnem 30-an válaszoltak igennel, csak

azok nem mentek el, akiknek egészségi állapota ezt nem tette lehetővé.

Ezen a napon fogadták Debrecenből a Nagytemplomi Református Egyházközség keretében működő Immanuel Otthon és Iskola csoportját, néhány szülő és Eölyüs Eszter otthonvezető kíséretében. Ezek a gyerekek valamennyien fogyatékkal élnek. Az istentisztelet keretében énekekkel szolgáltak, majd bemutatták, hogyan élnek az otthonban, milyen tevékenységeket folytatnak. Voltak közöttük

mozgásukban korlátozottak, illetve szellemi fogyatékosok.

Az istentisztelet után tartottak egy „érzékenyítő beszélgetést” a helyi gyülekezet ifjúsági tagjaival, melyen megpróbálták közel hozni egymáshoz a fogyatékkal élők és a fogyatékkal élők világát. A fogyatékkal élők is teljes életet kívánnak élni, fő vágyaik teljesen azonosak egészséges társaikkal: dolgozni, családot alapítani, hasznosnak lenni. Ők mindent megtesznek azért, hogy teljes életet élhessenek. A találkozó, melyet igyekeznek majd más alkalmakkor is megemlíteni, a debreceni és az érszöllősi fiataloknak egyaránt hasznos volt. Az Immanuel otthonnal az ismeretség az érszöllősi születésű Magyar (Veszprémi) Boglárka teológus által jött létre, aki szakmai gyakorlaton volt ott.

Ugyanerre a napra időzítették az újonnan megválasztott 5 presbiter beiktatását, fogadalomtételét. A már meglévő 7 presbiterrel kialakult a teljes 12 fős egyházi vezetőség. A perselyezést célirányosan a szolnoki gyülekezet számára gyűjtötték. Ezzel is segíteni akarnak a kis gyülekezetnek abban, hogy templomát felújíthassa. Más alkalmakkor is igyekeznek majd a „kistestvért” támogatni.

SZÓKE FERENC

A református egyház nyugdíjpénztára parkolóházat épít a kolozsvári házsongárdi temető bejáratához

Az Erdélyi és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület közös nyugdíjpénztára parkolóházat épített a kolozsvári Házsongárdi temető bejáratához, a kolozsvári városi tanács ülésén már el is fogadta a temetőbejárat környékének a részletes területrendezési tervét, amely az építési engedély kibocsátásához szükséges.

Az egyházi nyugdíjpénztár 2016-ban vásárolta meg a temető bejáratánál levő 2000 négyzetméteres telket, a terveket a román építéskamara elnökének, Serban Tiganasnak a cége készítette el. A nyugdíjpénztár számításai szerint a parkolóház felépítése több mint 4 millió euróba (1,3 milliárd forintba) kerül majd, és a befektetés az aktuális számítások szerint 16 év alatt térül meg. A parkolóházat a nyugdíjpénztár által bejegyzendő cég fogja működtetni.

A parkolóház két föld alatti szintje, a földszint, a három emeleti szint, valamint egy tetőterasz összesen 321 gépkocsi befogadására lesz alkalmas. A közel tízezer négyzetméteres hasznos felületből 549 négyzetmétert kereskedelmi egységeknek, irodáknak szánják.

Tárkányi Márton igazgató elmondta: az építési engedély kibocsátása után optimális körülmények között másfél év alatt építik fel a parkolóházat.

„Az 1990-es évektől robbanásszerűen megnövekedett az egyházi alkalmazottak száma. Ez odavezetett, hogy az elmúlt húsz évben felgyűlt egy pénzalap. A gazdasági elemzéseink szerint húsz év múlva fog billenni a mérleg. Akik a kilencvenes években egyházi szolgálatba álltak, azoknak húsz év múlva kell nyugdíjat fizetnünk. Szeretnénk erre az időszakra most felkészülni. Ehhez volt szükség e profitorientált beruházásra.” – magyarázta az MTI-nek Tárkányi Márton.

A parkolóház nemcsak a Házsongárdi temető látogatóinak biztosít majd parkolási lehetőséget, hanem a közeli Babes-Bolyai Tudományegyetemnek (BBTE) is.

GAZDA ÁRPÁD / MTI

A PARKOLÓHÁZ JELENLEGI HELYSZÍNE ÉS A LÁTVÁNYTERV

Fricska

Egyszer egy lelkipásztor igehirdetés közben nagyon belekeseredik híveinek kisebb-nagyobb bűneibe, és mindinkább belelovalja magát gyülekezetének ostromozásába:

– Nem szeretitek igazán a templomot, mert nem adakoztok! Egymást se szeretitek, mert mindig vitakoztok. De az Istent se szeretitek, mert istentiszteletre se akartok járni! Ne csodálkozzatok hát, ha az Isten sem szeret

titeket. Ez abból is látszik... – torpan meg a lelkipásztor a dühös cirádákkal. – Isten sem szeretet titeket, ez abból is látszik... torpan meg újra a lelkipásztor, és elkezd törni a fejét, hogy miben is látszik az, hogy Isten se szereti ezt a gyülekezetet.

– Ez abból is látszik, hogy már egy éve egy lelket se szólított közületek magához! – vágja ki magát a dühös lelkipásztor.

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Szerkesztőbizottság: Békefy Lajos, Fábián Tibor, Ghitea-Szabó József-Levente, Tokár Sándor, Tótos Beáta, Wagner Erik.

Felelős szerkesztő: Visky István. Hírszerkesztő: Tokár Sándor. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.

Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726242824, 0259435386. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com

Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szent István Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.

A lap terjesztése a lelkész hivatalkon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.